

ВІСТІ

Братства кол. Вояків 1 УД УНА

Рік II.

Листопад 1951

Ч. 11 (13)

Д-р Любомир Ортинський

Справедливість перемогла

Телеграма Головної Квартири ІРО в Женеві від 26.10.1951 р. про зміну політики ІРО супроти кол. вояків 1 УД і признання їм ДП-статусу на переселення, а перед тим ще — рішення Вашингтону про скреслення Дивізії з листи ворожих до США організацій — закінчили довгий етап боротьби за реабілітацію українського вояка компетентними американськими чинниками. Ми далекі від перебільшення значення цього факту і аж ніяк не збираємось кричати «осанна». Маючи відчуття пропорції і градації українських політично-громадських справ, ставимо праву 1 УД ні вище, ні нижче, ніж їй личить. Позитивне рішення найвищих американських чинників у справі Дивізії розглядаємо не з погляду матеріально-побутових користей, що їх дасть кільком десяткам кол. вояків 1 УД переселення до США. В першій мірі нам ідеться про справу принципу, ми з приємністю відзначаємо, що українському вояцтву остаточно дано моральну сатисфакцію, хай і по довгих шести роках — але все ж таки Перша Українська Дивізія є реабілітована.

Слід пам'ятати, що рішення американських чинників в справі Дивізії сталося шойно тоді, коли американське міністерство закордонних справ (Стейт-Департамент) дало свою згоду на таке рішення — цебто на скреслення 1 УД з листи ворожих до США організацій, чим уможливлено переселення до США. Справу 1 УД перевірено компетентними чинниками якомога найдокладніше. Навіть тоді, коли вже справи 1 УД була вирішена в Англії і відповідна заява була зроблена державним секретарем Мек-Нойлом в англійській Палаті Громад, американські чинники ще вагались і студіювали справу. До диспозиції стояли абсолютно всі комплектні інформаційно-документальні матеріали 1 УД, що їх знайдено в берлінському архіві. Про всестороннє наслідження справи дбали наші «приятелі», що не поминули ні однієї нагоди, щоб зробити наклеп на Дивізію й приписати їй усякі можливі злочини, до справи Варшави включно. В світлі цих обставин, факт позитивного рішення не сміє на майбутнє ні в кого залишити хоча б найменшого сумніву. Йдеться бо не про вижебрану амністію чи делегаціями «витоптану спід поли ласку». Йдеться тільки й виключно про перемогу справедливості.

Компетентні американські чинники здобулись у випадку Дивізії на «фейр плей», як це вже перед тим зробили й англійці. Розглядаючи справу 1 УД, вони застосували стару римську засаду «Audiatur et altera pars». Вони прислухались не тільки до дзвяккання вороже до нас наставлених кіл, але теж завдали собі труду і цілу справу простудіювали дійсно «sine ira et studio».

За повну реабілітацію вояцтва 1 УД клопоталось майже все українське громадянство. В ім'я об'єктивної правди треба ствердити, що в останньому часі питання позитивного поладження справи Дивізії лежало на серці всьому громадянству, а українські компетентні чинники в Європі і за океаном докладали всіх зусиль, щоб справедливість таки перемогла. Факт цей відзначаємо з тим більшою приємністю, що ще кілька років тому справа виглядала куди інакше. З притиском підкреслюємо, що нам ніколи не йшлося про, сказати б, опіку нашого громадянства над «мезальянсовими хлопцями», що їх сплодило запоморочення переведеної з нефортунним коханком незаконної ночі. Не йшлося в решті решт і про побут. Дивізійники в Англії і в Німеччині виявили стільки життєздатності, що потрапили навіть при найнесприятливіших обставинах все ж таки себе так-сяк влаштувати.

Ми хотіли визнання за проблемою вояцтва 1 УД (не за політичним аспектом Дивізії, а тільки за фактом участі в ній кількох десятків тисяч українських людей) — всіх прав української проблеми, якою вона в своїй цілій ширині таки була. Це визнання не наступило відразу, ми його довго виборювали і вкінці таки вибороли — спершу від українського громадянства, а нині маємо його й від чужих. Ясно, ні одно, ні друге — це ніяка епохальна дата в історії Української Дивізії і вояцтва 1 УД не збирається влаштовувати з цієї причини якихся академії ані походів, ні по Мюнхені, ні в Шікаго. — Просто — нам відродно відзначити, що справа закінчилась саме так, а не інакше. Позитивне поладження еміграційного питання вможливить деякій частині вояків 1 УД переселитись легально до США. Постає питання — чи мала б на тому закінчитись ціла наша діяльність? Чи може й на те тільки ми zorganizували наше Братство, щоб спільними силами швидше

Нашими очима:

Чи „баронкова обрядовщина“?

Осінь-зимові місяці в календарі наших національних свят аж рясніють від червоно відзначених днів, роковин, святкувань. Насувається низка рефлексій з приводу традиційної програми таких святкувань, проведених по всіх скупченнях наших земляків. Свята ці подумано було як важливий виховний чинник у нашій загально-національній і політичній педагогії. Традиція перемінила їх, в багатьох випадках, не нецікавий ритуал, на який треба прийти «з національного обов'язку».

Такі ритуальні святкування вже виїздили в нас глибоку колю, і з неї з'їхати навіть не так легко. За театральною нерідко формою і сценічними реквізитами забувається завдання свята. Хвилини скупчення думки на згадуваних роковинах дотичної події замінюється на мудний «національний обов'язок», при якому всі потайки позіхають. Критична оцінка події відходить на дальший план, перше місце займають сценічні «номера». На місце глибокої думки приходить вокально-музичний popis.

Чи не більше пожитку сповновачам національного обов'язку прийшло б від зосередження уваги на сміливій аналізі відзначуваної події з червонолітерного календаря національних свят? Чи не краще — більшою мірою скупчувати увагу на самому істотному? Трохи більше «протестантської простоти», мабуть, не завадило б. Вона, в всякому випадку, перешкодила б первісній живій ідеї переростати в театральну обрядовщину, а національному пантеонові — в музей позолочених (чи, як волієте — забронзованих) барокових божків. ГОР.

випросити візу і врешті почати на-здоганяти в між часі заавансованих «Грінорів», що вже розбиваються по Філядельфії власними «карами»? Ні в якому випадку, і якраз навпаки. Покращання побутових умовин має вможливити нам ще жвавішу діяльність, ніж дотепер.

Коротко — хочемо і по другому боці води продовжувати нашу виховно-видавничу працю серед наших друзів і в ім'я майбутнього пригадувати їм наше вояцке вчорашнє минуле, до часу, коли прийде поворот на Рідну землю.

Пор. Л. Корбут

Український старшина 1 УД

(Спроба характеристики на підставі спостережень в 1 УД УНА)

(Закінчення)

Старшини з червоної армії відрізнялись високим технічним знанням, сильною фізичною кондицією і великими амбіціями. Брак знання німецької мови не все дозволяв їм уповні розвинути свою особовість. Теж відчували вони часто й терпіли під комплексами, головню, під комплексом меншевартості. А недавно пережите минуле робило їх непевними і дуже обережними. Тільки поволі вони звільнялись від цього. Їх великим плюсом було вміння провадити вояка, тримати дисципліну і здобути собі авторитет.

Найменша числом і наймолодша відком була група старшин, що прийшла до 1 УД з Українського Легіону (ДУН). Вони були, так би мовити, продуктом ряду українських перевишколів, від підпілля починаючи, а на українському легіоні ДУН кінчаючи. Знали чого хотіли, були самовпевнені, може деколи аж до пересади, з виробленим підходом до молодого українського вояка, серед якого здобували собі признання і авторитет. В початках творення Дивізії, аж до Бродів, відіграли вони важливу роль цементу, чи то хребта Дивізії. Чого їм часто не вистачало — це брак ґрунтового військового знання, який вони, однак, досить зручно маскували своєю особовістю і молодечою вервою. Вони творили «серце Дивізії», і коло них групувався тодішній український старшинський корпус.

«Молоді старшини».

Критерії, що були застосовані при виборі кандидатів на старшинські школи в 1 УД, не все відповідали вимогам і духові українського війська, і тому годі казати, що до шкіл потрапили дійсно найкращі. Так, в більшості випадків це таки був найкращий елемент, хоч потрапили до шкіл і люди, що ніяк не відповідали б вимогам, коли б ішлося про добір кандидатів на старшин української армії. Бо який стосунок до старшинського ступеня має посідання синіх очей і русявого волосся, коли за цим криється велика порожнеча в голові? З другого боку, не потрапили туди люди, що якраз мали, в об'єктивному розумінні, всі вигляди стати добрими старшинами. Це стільки, коли йдеться про селекцію на старшинські школи.

Дістали молоді старшини солідний німецький старшинський вишкіл. Такий самий і в тих самих школах, що й німці. Ясно, він не був такий всесторонній, як це робиться в мирних часах. Але він давав людині все конечне для того, щоб стати хорунжим. Дальше доповнення свого військового знання мав він знайти вже в сотні, під рукою досвідченого старшини — сотника чи майора.

Зі шкіл повернулись наші молоді старшини ні гіршими, ні ліпшими, ніж їхні німецькі колеги. Однак, тимчасом, як ці останні, німці, по-

трапляли у сотнях і курнях до до-свідчених старшин, що були для них взором, що звертали їм увагу і корегували їх, вчили на практиці того, що в теорії пізнали вони в школі, — наші молоді старшини потрапляли до сотень, де сотенними були представники нашої «старої війни», або відразу перебирали самі сотні, і таким чином прямо з лавки старшинської школи за один день ставали «цесарями» над півтори сотні людей і без життєвого досвіду, без відповідної практичної підготовки були вони поставлені перед завданням, до якого часто ще не досіли були.

Але пригляньмося ближче. В першому випадку, коли юнак із своїми двадцятьма роками потрапляв до сотні, де сотенний мав 50 літ або й більше, він спершу старався робити все так, як його навчено в школі. Але вже на другий день звертав йому сотенний увагу, що не треба так гостро,

Старшина — фронтовик 1. УД на фронті під Фельдбахом (фото О. Л.)

бо це свої хлопці. Далі, він починав приглядатись до свого зверхника і стверджував, що він перевищує його, коли йдеться про військову справу, а тим самим він набирав переконання — до речі, хибного — про свою досконалість і не старався вже більше чогось навчитись.

В другому випадку, — коли йому доручено провадити сотню — він спочатку не знав, на яку стати, він не чувся певно в своїй новій функції, хоч рівночасно це підвищення йому дуже «підхлібляло». Він дуже скоро починав вживатися в ролі того «пана поручника», якого він колись бачив у польському мундурі на променадах в Західній Україні, ще бувши школярем. Отже, гарно вичищені чобітки, новісінький мундур, вигоди,

чура, але й... пан на цілу губу. Хто мав йому звернути увагу на те чи інше, хто мав примусити його прочитати ще щось з військової літератури? Він був «цакіг», добре говорив по-німецькому, знав тактику, що її вивчив у школі, вмів порадижити собі з своїми німецькими командирами. Що в міжчасі до нього закрадався чортик пустоти і він докорінно переживав новонашиті еполети, — цього він сам не помічав, а звернути йому увагу на це не було кому.

Молодий старшина не завдавав собі забагато труду пізнати свого вояка і стати його товаришем. Потрапивши раз до касти поручників, дивився він згори на «селебка», думаючи, що таким чином найкраще сповнить свою місію. Не всі, а радше — не багато старались правити цілим еством за добрий приклад для своїх вояків. За швидко закохувались у своєму чині і жадібно брались використовувати блага своїх зірок.

Ми кинули особливо сильний прожектор на від'ємні риси нашого молодого колеги. Робимо це свідомо й цілево. Ми знаємо добре, що ці від'ємні тенденції починали бути загрозливими в меншій частині молодого старшинського нарізку. Знаємо теж, що загал молодих старшин 1 УД ні в чому не поступався перед своїми колегами й ровесниками інших національностей і армій. Всеж вважаємо за вказане підкреслити в першу чергу це від'ємне. Зараз не збираємось багато говорити про їхні додатні сторони. Безперечно, такі були. Загально кажучи, мусимо ствердити, що при трохи сприятливіших обставинах вони могли стати дійсно елітою українського старшинського корпусу. Але потрібен був час на висунання їхніх добрих прикмет.

«Восточне кадило вбиває», а ми хочемо, щоб вони дійсно досіли до тих завдань, які вони колись мусять розв'язати. Тому й нині лише кілька терпкіших зауваг.

Кінцеві зауваги

Тільки дорогою самокритики дійдемо до вершин досконалості. Критика це ознака сили. Тільки вартісна й мудра людина є в силі здобути на самокритику і не боїться її. Дурень усе знає, і в нього все найкраще, а слів критики він боїться і ображається на них.

Ми, як вояки великого народу, маємо досить почуття власної сили й значення, і тому спокійно можемо почати брати під гостру призму критики самих себе і наше українське довілля. Етнографічна маса захоплюється своїм фолкльором до того ступеня, що всяка висловлена не в суперлятиві заувага на адресу їх мусить, кілець в носі чи вимережаних запасок приводить до кровопролиття. Ясно, це екстремний приклад; проти нього ставимо другий — людину, що знає, як мало вона знає, і як далеко їй до досконалості.

Дай, Боже, щоб наше вояцтво належало неподільно до цієї другої категорії, бо перед оцим типом людини — майбутність.

Л. Рихтицький
хор. 1 УД УНА

Хлопці з дев'ятої батареї

(Спомин)
(Закінчення)

Після бою мені знов надходять думки, і то невеселі. Знов страх. Що буде, як большевики наступатимуть танками? В нас зовсім немає проти-танкової муніції. А знаємо, що у випадку прориву через піхотні лінії весь тягар боротьби з танками лежатиме на нас. Ця свідомість невесела, а під вечір вона починає набирати конкретних форм. Большевики кинули в наступ свіжі сили і змусили нашу піхоту відступити. Наші вози привезли трохи муніції, та далеко не стільки, скільки потрібно. Ми не маємо, чим задавити пекельний гранатометний вогонь ворога. Дзвінок від шефа:

— Міню становище. Не дзвонити, щоб не кидало телефоністом!

— Що на фронті? — питаюсь стихшено.

— Міню становище... не чуєш?

Такий він завжди. Суворий, твердий вояк. Почуваюсь біля нього часом, як дитина. Він нічого не лякається. Але зате я запримічую, що стрільня московських гранатометів падають щораз ближче, а справа видно перших втікачів із фронту. Ов, зле. Дзвонить дивізіон. Запитує, чи маю зв'язок з обсерваційною точкою. Зголошую, що хор Горбач мінює становище. Питаються, чи від мене видно большевиків. Зимний піт обліяв мене відразу. То аж так?

— Ні, — кажу, а в п'ятах скоботи відчуваю. Ад'ютант дивізіону, норвежець Крістіансен потверджує, що большевики прорвалися та можуть дійти до наших становищ, бо піхота розсіпалась під їхнім ударом.

— Слухай, — кажу, — без муніції я не зроблю чуда з чотирма гарматами! Гранатомети викінчать нас тут за півгодини!

— Я знаю, — потішає він мене. — Вистріляеш усю муніцію і перейдеш на піхотну оборону.

— З чим? Крісової муніції обмал, а до скорострільв всього по три ленті!

— Зараз дістанеш пачку муніції.

— Одну пачку...? Ти здурів?

Ад'ютант стримує мене від перервання розмови, бо ще командир хоче говорити.

— Рихтицький, — його голос нервовий, в телефоні чути розриви стрілен побіч нього. — Ситуація дуже по-важна. Наказ згори: боронитись до останньої краплі крові! Викопати негайно піхотні рови перед батареєю!

Мені вже ясно, як у самому сонці. І знаю, що навіть нема часу на пересвізі чи пропозиції. Муніції у мене нема, але на це тепер ніхто не звертатиме уваги.

— Може хоч коней відіслати, поки час, назад? Шкода тварин!

— Ні. Вже залишіться на місці. Де Горбач?

— Нема зв'язку.

— Радіо?

— До... з вашим радіо. Не діє!

Командир залишає слухавку, ще говорить ад'ютант.

— Жаль мені вас, — каже. — Але така вояцька доля. Треба приготуватись на далеку дорогу, мій любий,

бувай здоров. Відбудуємо сполуку, не дзвонить більше.

Значить, мене вже поховали з усіма почестями. Але ж до ста чортів, я зовсім не хочу вмирати тут, та ще й на самому початку моєї фронтної кар'єри! Надлітає останній візок з дивізіону, на ньому дві пачки крісової муніції і кілька скорострільних лент. Це все, що мені дали на останню дорогу. Візник має наказ залишитись при моїй батареї, за ним вже відтято дорогу. Він розповідає, що весь дивізіон повним галопом від'їхав в останній хвилині назад. Ми — вже майже оточені. А ворога ще не видно, чути тільки густу стрілянину з трьох боків і вибухи гранатометних стрілен за нами. Чому не б'ють по нас? Не знають, що ми тут?

Влідий, як смерть, німецький підстаршина Гардерс, бунчужний нашої батареї, питається в мене глухо, яка ситуація. А я, хоч сам боюсь, як холера, кажу йому з правдивою втіхою, що ми всі тут підємо «на шницлі». Він вже нічого не питає, тільки очі йому позападались глибше. Поволі одягає на голову шолом. Але вже нема часу до втрати. Лопати в руки і вся батарея бігом до копання стрілецьких ровів. Сто метрів перед гарматами вилітають із землі кусні глини, і в млі ока перший скоростріль іде на становище. Хлопці мовчазні, ніхто не нарікає, ніхто не сміється, всі поважні, дивляться на мене. Ах, якби вони знали, якого я маю страху! Але вони не знають, може тільки здогадуються. Деколи перебігають через наші становища розсіпані піхотинці, без зброї, без шоломів, без вираяду, дехто з них легко ранений. Такий вигляд негативно впливає на моїх людей, однак не перекускаю тепер вже нікого назад. Затримуємо втікачів під крісами, ранених перев'яже наш санітар, як може і як уміє, а здорові лізують у рови копати. Не дозволяю їм розповідати, що було спереду, нема часу на те. Часом долітає до нас сильне «урррааа!» большевиків, трудно зорієнтуватись у точному напрямі. Ми перебуваємо на горбку, що заслоняє батарею перед ворожими очима, перед нами широка долина, і у віддалі кілометра новий хребет горбків. Там, на ньому, аж кипить від гранатометного вогню. Помалу починає темніти, на нас чекає нічний бій. Виставляємо довкола батареї, з усіх сторін пости, не знаємо, звідкіля дістанемо перший удар. Що відчуваю — важко в кількох словах описати.

Пригадую всі завчені в школі речі, пригадую весь короткий і невисгачальний досвід тих кількох місяців польової служби, і щоб не дрижати, ходжу, бігаю і кричу. Мене всюди повно. Коли запримічую, що все ж таки з настанням перших сутінків я можу опинитись в обличчі втечі батареї, витягаю службову пістоль. Перший раз і останній довелось мені підтримувати накази зброєю. Не знаю, чи це було коначне, мій інстинкт наказував мені так зробити. Наше ста-

новище було безвиглядне, а вичікування ворожого вдару — гірше за сам удар. Час довжився несамовито, і всі мали нагоду роздумувати. А це найгірша річ. Вже добре стемніло, коли чую крик від телефонічної ями ззаду.

— Пане хорунжий! До телефону!! До телефону!!

Біжу, як на крилах. Зв'язок? із ким?

Голос мого шефа Горбача. Перериваю йому.

— Олесю, ти живий, здоровий?!

В його голосі чую змучення, нерво-ве відпруження. Він говорить надто спокійно і надто тихо, щоб це було нормальне. Цілковитий контраст до того пекельного гамору, що довкола нас.

— Тут пекло, Любку, — каже він, і я чую між його словами, як там свищать кулі біля нього. — Всі німці тікають на зламаний писк. Наші ще тримаються. Хлопці показують чудеса. Саме тепер був один із піхоти. Ідуть у протинаступ. Поможі їм, Любку, чуєш? Скільки маєш муніції?

— Одинадцять стрілен, Олесю...

— Мало... мало. Але поможі їм, не дай скривавитись надурно. Наша піхота не має набоїв до гранатометів. Большевики знають це, ідуть безлічно вперед. Я знаю, де стоять їхні гранатометні батареї... Візьми ранішню команду... там була протипанцерна гармата... дай десять штрихів вправо, це буде якраз. Я міряю на око, не маю як розбудувати точки, б'ють по нас.

Обслузи гармат передаю команду. Спершу для однієї гармати...

Мою розмову з Олесем перебивають дві інші батареї нашого дивізіону. Вони далі ззаду, ворога перед ними безпосередньо нема, отримали наказ усю муніцію передати нам. Від кого наказ? Від командира. Мені стає гаряче! Ми ще не забути! Ми дістанемо муніцію! Кричу в телефон, щоб везли її негайно, бо кожна секунда дорога. Хор Горбач чує цю розмову, в нього вступає дух. Він вже командує, як давніше.

— Піхота зараз підноситься в наступ... ти готов?

— Готов!..

Вже видно в сутінках вози із інших батарей. Вони спішно визбуваються «тягару». Большевицький наступ триває. Гармаші чекають при гарматах. Решта батареї лежить на горбку при кулеметах, при крісах, може з двадцятко піхотинців з ними. Мені груди розпирають страх і гордість. Можете уявити таку мішанину почувань? Лякаюсь, як живого біса, і одночасно бачу, що я тут іще в бою! Ге-ге! Паде команда. Набої в дулах. Горбач чекає на зрив піхоти.

— Вогонь!

Ревнули всі чотири цівки. Муніції буде досить. Блиснуло в полі, відблиск у лісі, вже добре темніє. Піхота піднялась, — говорить Горбач, хлопці йдуть, як вітер, на ворога, на деяких місцях починається бій на білу зброю. Друга лава нашої піхоти, самі наші хлопці, без німців, готовиться до бою... Большевицькі гранатомети накривають її вогнем...

— Чую вашу сальву над головою, — говорить пор. Горбач. Мені гаряче.

Боже, лише допомогти нашим, допомогти їм у цю вирішну хвилину, не дати їм згинутися надурно! В моїх грудях голос, як дзвін десь взявся. Мою команду чує останній гармаш. Знов сальва, ще одна...

— Бий що сили!! — кричить Горбач у телефон. — Стріли лежать у цілі.

— Десять груп — вогонь!!

Становище горить. Земля дрижить. Деревя колишуться, гук пекельний, безперестанний. Всі чотири гармати б'ють на швидкість. Не десять набой на цілку, а вже двадцять, тридцять, скільки влізе. Адже рятуємо своїх! Хор Горбач схвильованим голосом говорить, що московські гранатомети помітно мовкнуть. Мені здається, що сам полетів би туди! Горбач поправляє команду, переносить вогонь на ворожу піхоту, я подивляю його за прецизність. Не кожна батарея нашого арт-полку має такого шефа. Наступ нашої піхоти розвивається далі, ми переконуємось, що большевики дуже податливі на артилерійний вогонь. Наші здобувають старі становища, беруть полонених, і наступ стримується. До його розгорнення немає сил...

Під основою ночі приходять підсилення, частини впорядковуються, наш перший бій на фронті фактично покінчився. Зрідка падають десь у віддалі постріли, десь позаду виють собаки. Хлопці спочивають, кухня приносить вечерю з якоїсь «найденної» німецької свині, їмо з алетитом. Пізно вночі говорить мені Горбач, що наша піхота не витримує гранатометного вогню, бо з лінивства не окопується як слід глибоко і зазнає великих утрат. Щойно гіркий досвід учить їх розуму. Між тим зголошується знов наш дивізіон, і ми обидва з Горбачем сміємось з нашого командира сотника Шлезінгера, що замість побудувати свою командну точку на лінії обсерваційних становищ, розбудував її ззаду, на лінії вогневих. Як він може командувати, не бачачи розташування фронту? Крім цього, скоро помічаю всі негативні боки такого становища: дивізіон без перестанку дзвонить до вогневих становищ своїх батарей, докучаючи нам бажанням вісток із фронту, ми знов мусимо докучати обсерваційним точкам, а це все забирає багато часу і комплікує ситуацію, що може змінитись знов кожної хвилини. Тому наша батарея домовилась із хор Горбачем, що від нього немає сполуки, і на всі питання дивізіону відповідно реагувала. Нехай він полізе вперед, туди, де йому місце, наш відважний командир! Про мій страх не говорю, бо мені вільно лякатись, але я свій обов'язок виконую.

Ніч пройшла спокійно, наступний ранок застав нас при роботі. Чищення гармат, перегляд муніції, поправлення становища. Зв'язок добрий, харч прийшов — все в порядку. Крім того хлопці знайшли шпиклір із вівсом, наші коні мають рай.

Цього дня була слаба перестрілка, ми пустили всього кілька патронів, під вечір дістали ми наказ про нову зміну становища. На захід. Назад. Тому, що в інших двох батареях нашого дивізіону командантами-шефами були німці, зродився такий «звичай»,

що наша батарея відходила остання назад, а перша їхала вперед. Без кометарів. Ми вже були таким пасербом у нашому дивізіоні. Зате в нас не було старшин-німців, і нашим хлопцям було веселіше, ніж в інших батареях.

На нові становища довелося їхати без мапи. Моя мапа «скінчилась», і далі треба було їхати навшань. Зв'язковий, що вів нас на нові становища, заблудив у темряві, і ми досить пізно осягнули село Гнас та вийшли на нашу вже дорогу до становищ. По дорозі зловив нас якийсь зв'язковий на моторі, із зміною наказу. Маємо чекати під селом Грабарсдорф, далі по лінії цієї дороги, на точні відомості. Натав вже ранок, і по цілоночному марші батарея стала чиститись. В селі гостював командир Дивізії ген. Фрайтаг, якому довелося мені скласти звіт, і який міцно здивувався, що батарея чекає вже понад три години на «точні відомості». Нарешті, вже при доброму сонці, в небезпечний час, вирушили ми далі, виставляючи себе на можливий обстріл із повітря. Кулемети прийняли противітунські становища на возах, і в широких відступах просунулись ми польовою дорогою до наших властивих намічених становищ.

Тут, під Грабарсдорфом, ми пережили дуже критичний момент. Біля дев'ятої год. ранку большевики почали на цілому фронті наступ. Сильним гранатометним вогнем засипали лінії піхоти, а в той самий час німецька кавалерійна дивізія робила собі променадзу за фронтом, сюди й туди, поміж артилерійні становища. Її маневру ніхто з нас не розумів, але нам стало легше, коли вона нарешті зникла позаду. Біля обіду почався відступ цілого фронту. В той час дві інші, 7. і 8. батареї нашого дивізіону від'їхали вже назад, на нові становища, над довелося, як звичайно, обороняти відворот. Нам знов доставили всю муніцію з обох батарей і, доручивши завдання обороняти весь відтинок, відійшли разом із командою дивізіону. Хор Горбач був «зачарований» таким розвитком ситуації, тим більше, що піхота залишала фронт цілими сотнями й чотами, наперейми через поля маршуючи назад. На обсерваційній точці Горбача зупинився старшина-обсерватор однієї батареї, хор Рубич, який пробував через наше сполучення добитись зв'язку з своєю батареєю, але даремно. Або вона вже від'їхала, або просто ззаду нас відбудовано всі сполучення. Перед гирлами наших гармат переїздили вози з раненими, вид був дуже понурий, не знаю, хто казав їм парадувати перед очима лінії вогневих становищ. Біля першої години попо-

лудні вже тільки зрідка проходили піхотні стежі, далі й вони зникли. На фронті було дивно тихо.

— Олесю, що там, на переді?

Хор Горбач відповідає, що не бачить піхоти перед собою. Ніхто його не повідомляв нічого, він не знає, чи відступ є загальний, чи тільки частинний, крім цього, він не мав жодних наказів для нашої батареї. Отже — стоїмо далі на нашому становищі, замаскованому снопами минулорічної кукурудзи. По якомусь часі Горбач дзвонить до нас знов. Питається про кут прикриття батареї і про можливість близького стріляння. Даю йому потрібні числа, хор Рубич, що залишився на нашій точці, жартує на тему вареників, що йому вчора варила якась німкеня, мої хлопці саме обідають, коли нагло голос Горбача:

— Увага!.. До нас підходить большевицька піхота!! Ніхто її не стримує! Не бачу нашої піхоти!! Невже ми тут самі?!

Мені серце холодне. Вже не хочу обідати, м'ясо відразу не смакує. Ми моволі зір біжить у сторону фронту. Там шеф нашої батареї сам проти ворога? Як це можливо? Яка ціль у тому?

— Олесю, нема взагалі піхоти?

— Нема!!

— Ну, то чого ти сидиш там!! Вдирай до нас!

— Не можу, — каже. — Не можу, бо за мною відкрите поле, постріляють нас, як зайців, на ньому, не можу! І нема наказу!

— Наказу й не буде вже! Тут тихо, як у могили!

— А тут ідуть большевики до нас... Ідуть між двома лісками, цілими громадами. Ти маєш муніцію?

— Маю... на щастя...

— Тоді вже кажи ладувати!! Я ще помірю команду... Не хочу дістати від вас по голові.

Кілька хвилин пізніше його голос вже у високому алярмі.

— Ідуть, як сарана...! Ти готов? Бий вже, бо буде пізно!!

Чую, що його кулемет обізвася на його становищі короткими серіями, значить ворог таки дуже близько. Підношу руку, командири гармат підносять свої... вогонь!

Із слухавкою біля вуха чекаю дальших наказів. Чекаю наслідків.

— Над самими головами... — говорить Горбач. — Над самими головами... Нижче не бери... але добре ідуть!! Бий ще!!

Знов підношу руку і опускаю з розмахом вдолину. Грррррр!!...

— Добре!! Ще!!...

Ще і ще! Вже всі гармати б'ють, вже знов горить становище нашої батареї, вже знов колихаються снопи, хвиліе воздух. А над нами цим разом повне, золоте сонце, синє, як волошки, небо, чистий, теплий воздух гарячої весни. На фронті вже чути розриви наших гранат. Котиться гул, як важка повільно, полями й лісами, Горбач переводить наш вогонь на обидва ліски, що в них зникла заскочена московська піхота, і ми чуємо страшні розриви куль на вервхів'ях

дерев. Це щось найгіршого, що може в лісі бути, коли набої рвуться над головами, і нема часу окопатись, коли дерева падають вниз, скошені вогнем, коли відламки важкого галуззя мішаються з кусками заліза у смертельній роботі. Горбач кричить у слухавку, що чути рев ранених у лісі, що большевицька піхота стрималась, що захиталась, що відступає, попри погрози командирів і комісарів, що женуть її ззаду.

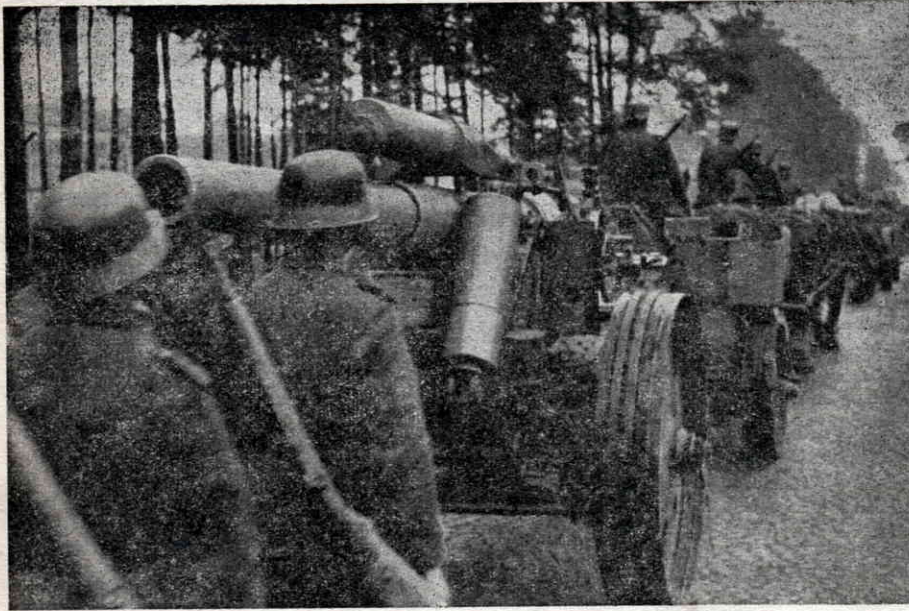
— 50 метрів вперед!! — паде ко-

кричить, я не чую і не розумію. Хлопці кладуть свіжі набої в цівки, замикають замки, знов паде серія стрілів... Нарешті він коло мене.

— Ви збожеволіли?! Хто вам дав наказ стріляти?! Що ви тут робите взагалі?!!

— Бороню позицію, — кажу, приєднавши поставу струнко.

— Яку позицію, де, що?! — він простягає мапу і тиче пальцем в якусь місце. — Тут ви маєте бути вже від трьох годин!!

Важка артилерія Дивізії в марші

манда. Знак, що большевики відступили. Б'ємо, як на весіллі. Муніції досить, нехай іде в свою путь...!

— Ще 50 метрів вперед!! Бий, що можеш, не втрачай часу!! Ми їх кладемо цілими громадами!!

І ми б'ємо. Б'ємо таким вогнем цілу годину, і я забув зовсім, що в мене є страх. А може його вже нема? На жаль, не маю часу над тим подумати, бо знов поправлення вогню, далі вперед, б'ємо вже понад п'ять кілометрів, мала павза — переходимо на вищий заряд, пробний стріл, поправлення, і знов ціла батарея ригає вогнем, а кулі-шуліки летять понад горбом і несуть гостинця, куди треба. А треба!! Ой, треба!!

На полях тихо, тільки наша батарея стріляє. Дивує мене, що не видно ворожих літаків. Може це наше щастя? Команда з фронту переносить наш вогонь то тут, то там, накриваємо щораз ширші відтинки смертю. Горбач жене большевиків, не даючи їм спочинку. Де тільки збереться громада — неодмінно там падають наші стріляна. Нарешті над фронтом високий, чорний стовп диму. Поціл у якийсь ворожий збірник бензини на авті. Ми вже б'ємо досить далеко, другий стовп, що там, горить валка?

Враз збоку заїздить мале автоамфібія командира нашого арт-полка. Полковник Баєрседорф вискакує на землю, зашпортується в свій шкур'яний плащ, паде, підіймається і біжить до мене, вимахуючи здалеку п'ястком. Моя рука паде в долину, гармати б'ють знов усіма гирлами, він щось

Дивлюсь, очам не вірю. Шість кілометрів позаду мав би я бути? А чому ж мені ніхто нічого не сказав? Чому хор. Горбач не отримав наказу до відвороту? Хто в цьому завинив..? Та часу до роздумувань немає. Полковник бере слухавку телефону, передає Горбачеві особисто наказ зняти точку, а я вже послав стрільця по передки. Полковник лютий, нічого вже не каже, дивиться тільки на нашу роботу. Передки ідуть скоком через поля, батарея звивається, як муха в окропі. Тепер вже все ясно. На цілому відтинку стоїть одинока наша батарея, і її стріли заалармували сам штаб полка. А там, напереді, самодина хор. Горбач виграв бій і прогнав ворожий наступ. Ми змінили становище майже вже під першими пострілами ворожої артилерії, яка стала бити краще вже після нашого від'їзду, по голому полі. Ми мали й цим разом щастя — на щастя!

Я вірю що ми матимем його і в майбутньому, коли знову зустрінемось при важкій гарматі — правда, хлопці з Дев'ятої Батерії?

Бібліографія

Продовжуючи початий в минулому числі «Вістей» бібліографічний список статей, нотаток, вмітків із книжок і т. і. на дивізійні теми, подаємо чергові відомі нам публікації. Одночасно дякуємо всім, що надіслали нам витинки тощо та прохаємо всіх наших читачів і прихильників надсилати нам і надалі всі відомі їм того роду бібліографічні відомості. Зокрема стверджуємо, що Австралія в дотеперішньому нашому списку є дуже слабо заступлена.

Відгуки на річницю бою під Бродами

«Овид», Буенос-Айрес, ч. 7-8 за липень-серпень 1951; Юрій Тис: «Броди», промова виголошена на святі Бродів в Буенос-Айресі, 22. липня 1951.

«Народне Слово», Пітсбург, ч. 35 від 30. серпня 1951; редакційна нотатка про академію Бродів у Мюнхені: «В сьому річницю бою під Бродами».

«Наш Клич», Буенос-Айрес, ч. 24 (680) від 9. вересня 1948; С. Яськевич: «Дивізія «Галичина» під Бродами».

«Ukrainian Information Service», №. 9, Vol. III, Sept. 1951; «Seventh Anniversary of the Battle of Brody» (A Sanguinary Page in the History of Ukrainian National Liberation Movement.)

Рецензії на книжку «Броди»

«Америка» — Філадельфія ч. 176 від 13. вересня 1951; Ст. Мерехт: «В лицарській Славії».

«До Зброї», Мюнхен, ч. 12 (25), рік IV, за вересень 1951; О. Г.: «Броди».

«Овид» Буенос Айрес, ч. 7-8 (24-25) за липень — серпень 1951; Юрій Тис: «Броди».

«Український Робітник», Торонто, Канада, від 29. вересня 1951 р. (Ю.): «Нові відання (Броди)».

Різні статті і нотатки на дивізійні теми «Життя», Буенос Айрес, ч. (37) 3 за березень 1951; д-р Дмитро Бучинський: «Tragedia de la Iglesia Catolica Ucrainiana en nuestros dias», відділ: «Momento de la acusacion» (про роллю єпископа Сліпого при творенні Дивізії).

«The Globe and Mail», Toronto, Oct. 10, 1951; «Former SS Troops blamed for Blast At Labor Temple». Редакційна нотатка про згаданий агентат.

«Deutsche Soldaten-Zeitung» №. 16 від 20. вересня 1951; «Bei der I. Ukrainischen Division». Редакційна нотатка про твариський вечір мюнхенської Станіці Братства.

Поезія

«Українське Слово», Буенос-Айрес; Юрій Тис: «Отаман Гармідер», вірш про сотн. Романченка.

Передруки

«Український Робітник», Торонто, ч. 34 від 31. серпня 1951; підполк. Роман Долинський: «Лицарська Традиція». Передрук з ч. 6 «Вістей».

«Українське Слово», Буенос-Айрес, ч. 30 від 5. серпня 1951; майор В. Д. Гайке: «У кітлі», передрук із збірника «Броди».

Книжки

Erich Kern, «Der grosse Rausch»/Verlag Lothar Leberrecht, Waiblingen. Wttbg., відділ X. «Kampf in Galizien», стор. 141-151.

«Dzieje najnowsze» — Kwartalnik Instytutu Pamięci Narodowej, Tom I, Styczeń-Marzec, Warszawa 1947 = zeszyt I; Tadeusz Jablonski: Republika Pin czowska.

Проф. Д-р Володимир Кубійович

Етнографічна карта Галичини

При змаганнях дипломатичним шляхом за якусь спірну територію не маловажну роллю відіграють національна статистика і національні карти (мапи), при допомозі яких обидві сторони стараються довести слушність своїх претензій. Можна б на це дати багато прикладів. В часі Мирової Конференції у Версаї в 1919 р. спірні сторони предклали рішальним чинникам меморіяли з картографічними і статистичними додатками. Таким способом підпирали свої претензії на спірні області поляки і німці (Горішній Шлезьк і Помор'я), чехи і поляки (Тешинський Шлезьк). Відомий польський географ і член польської мирової делегації проф. Ромер видав навіть окремий т.зв. Конгресовий Атлас Польщі. Мадяри боронили своє становище при допомозі надзвичайно точно опрацьованих етнографічних карт, а інтереси сербів і хорватів боронив найбільший слов'янський географ Й. Цвіїч. Українська делегація теж боронила права Східної Галичини при допомозі на швидку руку зладжених статистичних зів'язлень і етнографічних карт, які опрацьовали наші вчені: М. Кордуба, С. Рудницький, С. Томашівський. В часі т.зв. Віденського арбітражу в справі Карпатської України в 1938 р. мадяри підпирали свої претензії при допомозі великих етнографічних карт, опрацьованих на підставі останнього мадярського перепису з 1910 р., до речі, фальшованого.

І сьогодні легко можуть прийти моменти, коли до бою за межі нашої Батьківщини треба буде кинути не лише вояків, але також... етнографічні карти і статистику. На цю зброю ми не надто багаті. А вона тим потрібніша, що наші національні противники, зокрема поляки, цю зброю готують. Вистачить сказати, що в останніх роках з'явилося з польського боку кілька поважних публікацій англійською мовою (праці Скршипєка, Жултовського і праця про національні стосунки на Львівщині), які між іншим, утрунтують польські претензії на Західну Україну, а зокрема, на Галичину, на підставі польських урядових статистик. Ці польські публікації мають на меті впливати на опінію західного світу, мовляв, Західна Україна повинна належати до майбутньої Польщі, та що вона є мішаною країною, в якій 1/3 людности складають поляки. Ніякої відповіді на ці польські претензії з нашого боку досі не з'явилося. Опрацьованій мною перед війною Атлас України і редактовані мною Українські Статистичні Річники дають лише загальну характеристику цілої нашої території.

А яка повинна бути наша відповідь? Не вистачить лише сказати, що польські публікації, зокрема польська урядова статистика, і польські етнографічні карти є фальшиві, але все це треба довести. Але й цього мало. Треба теж позитивно сказати, як дійсно виглядають національні стосунки на територіях, на які мають претензії

наші противники. Треба це зробити точно й сумлінно, щоб із черги не зміг нас збити противник.

Таким доказом прав українського народу на Галичину має бути опрацьована мною етнографічна карта Галичини. Праця над тією картою розпочалась вже перед війною, а докінчено її на еміграції. Вона подає національні стосунки не лише на підставі всіх наявних статистик — австрійських, польських, німецьких і Греко-Католицької та Римо-Католицької Церков, але, що важливіше, також на підставі численних квестіонарів і розмов з мешканцями кожної місцевості Галичини. Цю частину роботи переведено по майже всіх таборах в Німеччині і Австрії, коли жило в них до 100 000 українців з Галичини, і коли можна було зібрати інформації про майже кожну оселю в Галичині. До цього долучилась ще простора кореспонденція. Разом зібрано біля 12 000 інформацій, себто пересічно майже по 3 інформації про кожну галицьку місцевість.

Який вислід цих обстежень? У світлі польської урядової статистики на 100 мешканців Галичини припадало 40 поляків, 52 українців і русинів, 7 жидів та 1 інших. На підставі моїх передвоєнних статистичних зів'язлень, в яких я вважав за українців — греко-католиків, за поляків — римо-католиків, а за жидів — людей Мойсеевого віросповідання, припадало в Галичині на 100 душ — українців 60,6, поляків 28,5, жидів 10,3 і 0,6 інших. Але й ця статистика далеко не точна. Бо не можна вважати всіх римо-католиків за поляків. Великий відсоток їх вживає української мови як розмовної, живе українським побутом, а їхнє національне почуття великою мірою не є остаточно скристалізоване. Це т.зв. «латинники», яких треба вирізнити, як окрему етнографічну групу. Дотепер відомо було, що велика частина римо-католиків припадає на латинників, але не було ніяких спроб обчислити, скільки тих латинників було. Так само ніхто точніше не подав, який відсоток поляків припадав на кольоністів, зайшлих на нашу землю за часів польської окупації. Всі ці статистичні матеріали тепер зібрано, і в світлі їх національне обличчя Галичини виявляється зовсім інакше. Отже числа, які покищо є лише провізоричними: на 100 мешканців в Галичині припадає 64 українців, 11 поляків, 2 польських кольоністів, 11 латинників, 1 українців з польською розмовною мовою (вони мешкають на Засянні), 10 жидів і 1 інших.

В той спосіб подано національні стосунки і на карті. На великій карті масштабом 1:250 000 (довжини 140 см. і ширини 130 см.) подано кожну громаду Галичини при допомозі колісцята, чия величина є пропорційна до числа мешканців. При допомозі різних кольорів зобрано всі етнографічні групи. При кожній місцевості є число, на підставі якого можна найти цю місце-

вину в окремому списку всіх громад Галичини, з поданням точної національної статистики кожної з них. Стан з 1939 р., себто з останнього року перед світовою війною.

Можна б запитатись, навіщо подавати національні стосунки в Галичині, коли вони сьогодні виглядають зовсім інакше, бо Галичину мусіли опустити майже всі поляки, немає в ній німців, а жиди є зовсім нечисленні. На це треба відповісти, що з наукового боку якраз цікаво подати національні стосунки на нашій Галичині так, як вони виявлялись у висліді еволюції, що тривала цілі століття. Буде це тривкий документ, що буде важним джерелом і для наступних поколінь. Але таке опрацьовання має не менше політичне значення. Поляки доходять і доходять своїх прав на Галичину на підставі передвоєнних стосунків. Ми ж знову даємо докази, що й на підставі передвоєнних стосунків Галичина була українською, і це попри довговіковий польський тиск, а зокрема, попри останню 20-літню польську окупацію. Це є доказ, який промовлятиме в стилі і науковий спосіб до фахівця, але також до політика, бо карта є зрозуміла для загалу, і читати її може не лише фахівець.

Довгі роки праці, багато подорожей і багато матеріальних засобів треба було вжити, щоб така карта постала. Та як довго вона залишилася б лише в манускрипті, вона не могла б сповнити свого національного завдання. Незабаром ця карта з'явиться друком. Це — завдяки високопатріотичній постанові Загальних Зборів і Управи Об'єднання кол. Вояків-Українців у Великобританії, які рішили власним коштом видати етнографічну карту Галичини. Мені зокрема приємно підкреслити, що ті, які хвилево не мають змоги воювати за визволення своєї рідної Батьківщини, сприяють до боротьби за неї в інший спосіб — фінансуючи відмінний, але все таки важливий, рід зброї. Взяв цю роботу року виїде етнографічна карта Галичини і буде, між іншими, деяким вкладом у коротку, але славу історію 1-ої Української Дивізії.

3 ВІСЬНОВИХ НОВИН

Нові вишкільні методи американської піхоти

У швейцарському військовому місячнику «Allgemeine Schweizerische Militärzeitschrift» за жовтень 1951 р. появилася стаття швейцарського старшини — гостя в американських вишкільних військових таборах в США — лейт. Георга Люка, що її, з уваги на цікавий матеріал, дозволяємо собі в перекладі передрукувати.

РЕД.

Американський піхотинець куди більше зв'язаний з машиною, ніж вояк будьякої іншої армії. До того призвичаїли його особливості американської цивілізації й життєвого стандарту. У критичному моменті він насамперед стане розглядатись за автомашину, радіостанцію чи іншими технічними допоміжними засобами. В бою така звичка може тягнути за собою прикрі наслідки; про це свідчить не один епізод із корейської війни. Звідси як перше завдання в новому вишколі, прийшло намагання виховати в тому піхотинцеві довіру до свого власного мізку і своїх власних м'язів, призвичаїти його до реакцій, що для менш цивілізованих бійців є самозрозумілими. Одночасно в ньому повинно бути розбуджене почуття прив'язаності до своєї індивідуальної зброї; його кріс супроводжає його всюди — чи то площа муштри, чи то заля теоретичних викладів.

Особливого значення набирає постановка проблеми, чи можливо, щоб молодий старшина без практичного бойового досвіду виказав себе в бою як добрий провідник. Відповідь звучить: новий вишкіл вможливує йому в серйозній ситуації в слухний спосіб вживати своїх сил і інстинктивно приймати властиві рішення. Передумовою до того є основний, всесторонній вишкіл, такий, як його дає, напр., Піхотна Школа в Форт-Беннінгу (Джорджія).

З-поміж 17 основних курсів, що там доступні для старшин, підстаршин і рядовиків, назвемо для прикладу такі: курс для аспірантів на старшин (22 тижні), зв'язку (10 і півтижня), звукомірний курс (6 тижнів) і т. і. В 1950 р. 3175 старшин і 9099 підстаршин закінчили такі курси в тій Піхотній Школі. Вже це дає уявлення про вагу цих курсів. Крім того, там складається військові впорядки і вишкільні фільми, перевірюється нові предмети військового виряду і відповідається на сотні листів із запитами звідусіль.

Як скрізь, так і тут піхотний вишкіл вважається за основний для всіх родів зброї. Без уваги на спеціалізацію, кожного бійця вишколюють насамперед як піхотинця. Досвід у Корей показав, що наступ на командні пункти й запільні сполучення є такі часті, що кожен спеціаліст мусить уміти в потребі володіти своїм крісом чи то кидати ручною гранатою. Відповідно до того продовжено й час основного («рекрутського») вишколу з 14 на 16 тижнів, не для того, щоб поширити вишкіл іще на якісь нові ділянки, але щоб кожному бій-

цеві прищепити в кість і кров модерні методи боротьби.

Властивий вишкіл проводиться за двома засадами: concurrent та integrated instruction. Перша з цих методів полягає в тому, що одночасно навчаються вправляються окремо щодо двох чи більше предметів. Тимчасом, як, напр., одна група займається на стрільниці, інша, що очікує на свою чергу, вишколюється у володінні зброєю. Таким чином доцільно використовується і час, і місце, що є в розпорядженні. Друга метода уможливує вправляються щодо двох і більше речей спільно, щоб випробувати співдіяння різних родів зброї й приладдя. Напр., такий марш за ком-

динах (залежно від терену) 40—50 км. Таким чином піхота унезалежнюється від шляхів.

Американський армійський кріс це прекрасна зброя, що надається однаковою мірою для бойового, як і для прецизного стрільня. Але вишкіл на стрільниці свідомо відсувається на задній плян. Боець мусить якнайшвидше навчитись володіти своєю зброєю в умовах поля бою. Сюди належить розпізнавання цілей вночі, оцінювання відстані за шелестами, за вистріловим полум'ям, як і ненацілюване швидне стрільня на близьку відстань. Загалом третину всього бойового вишколу перенесено на нічні години.

Рекрути американської морської піхоти (marines) підчас стрілецького вишколу

пасом вимагає від піхотинця, щоб той вмів і читати мапу, і послуговуватись компасом, і міг фізично витримувати негоди маршу.

Після 8-го і наприкінці 16-го тижня відбуваються індивідуальні іспити. Кожен стрілець мусить пройти повз низку постів, при яких він отримує завдання, і мусить виказатись своїм умінням. Хто не витримає іспиту, відсилається назад і вправляється далі. Згідно з американською традицією, спорт відіграє тут велику роль. Головну вагу кладеться на ті роди спорту та ігор, що виховують співпрацю, гуртовий виступ. Улюблене тут підіймання бальків. Група із 5—6 чоловік підіймає спільно біля 5 м. довгу бальку, товщиною середнього телеграфного стовпа.

Не зважаючи на розвинену моторизацію, не занедбується тут і вправи в маршах. «Рейнджери», елітарні частини для операцій із повітря, вишколювані в Форт-Беннінгу, мусять вміти пройти навпростець в 12—18 го-

Кожен піхотинець мусить бодай двічі пройти т. зв. «інфільтраційний курс» — раз вдень і раз вночі. Сотня подається в свої вихідні становища — в стрілецькі окопи. На даний знак із контрольної вежі починають стріляти гострою амуніцією — людям понад головами — вмонтовані на стало кулемети. Стрільці залишають окопи і повзуть біля 75 м. аж до цілі наступу. Одинцем просуваються вони вперед, не відриваючись тілом від землі і зокрема хоронячи цілку кріса перед заболоченням. При тому доводиться їм переборювати різні перешкоди: дротяні засіки, попід якими піхотинець переповзує на хребті, далі бальки, через які він перекочується. В частих відступах експлодують попередньо підготовлені вибухові ладунки, що створюють враження бойового гулу. Врешті піхотинець скочується в рів перед ціллю, насаджує багнет, вивозає з рова і йде приступом на людську мету («шайбу»). Інші, подобно побудовані стрільні площі

мають іще людські манекени («шайби»), порушувані дротами, що служать цілями для бойових груп у наступах.

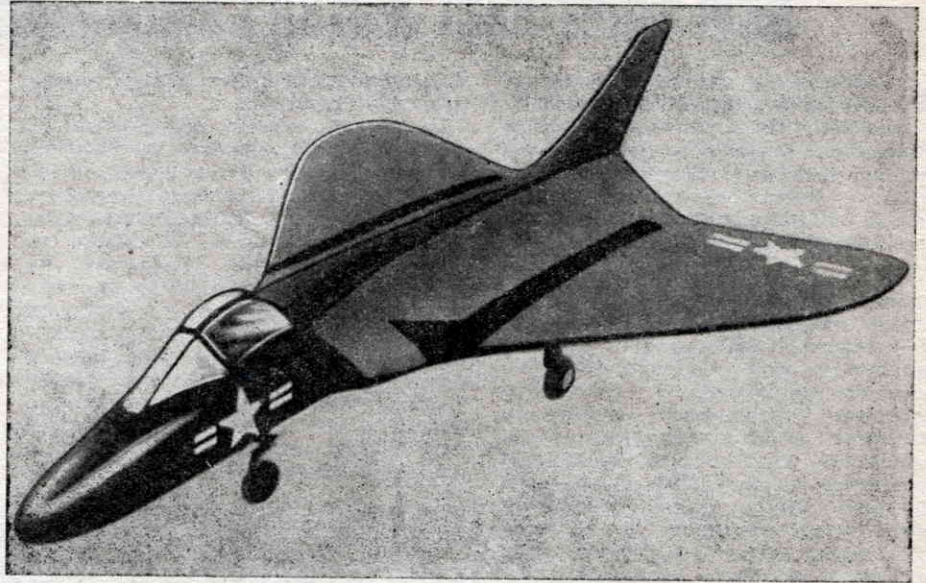
Кожен вишкільний осередок має власне штучне «село», в якому провадяться вправи в «боях в заселеному пункті». Тут піхотинець вчиться, почасти при застосуванні гострої амуніції й гострих ручних гранат, як він під охороною своїх співтоваришів повинен просуватись від будинку до будинку, далі — як він має кидати ручну гранату, заки вривається до середини будинку. Простими допоміжними засобами позначається ворожих бійців на дахах і у вікнах домі. Димні пушки, підготовлені детонації і навіть окопані кулемети додають тим бойовим сценам реалізму. Невинні предмети, що лежать порозкидано тут і там, сполучені попередньо з вибуховими ладунками, щоб частини, що вправляються звертали увагу навіть і на ці небезпеки. Як правило, в боротьбі серед будинків панує засада: «Ніхто не бореться одинцем!» Групи по двох бійців взаємно прикривають. Навчаються користування гаками, ливами та іншими допоміжними засобами при вдряпуванні на стіни будинків.

Географічна розтягність американського суходолу уможливило провадити вишкіл в майже всіх наявних на землі кліматичних умовах. Гірські частини вправляються в Скелястих горах (Rocky Mountains) на висоті 2700 м. у снігу глибиною 1—2 м. Крім навчання їзди на лещетах і альпіністиці, дістають вони інструктаж і щодо влаштування биваків та ловлі дичини сильцями. Морська піхота наперед пройшла такий гірський курс у Південній Каліфорнії, заки відійшла на корейський фронт. Впродовж того часу призвичаювалась вона до вимового вираду, поведінки при морозах, користування їдунками. День і ніч надокучували їй ворожі снайпери.

В різних військових журналах постійно продикутовується проблема протитанкової оборони. Слід відзначити, що останню знову повернено до «коктейлю Молотова» (запальна рідина в пляшках, що, будучи кинена на танк, запалюється), що рекомендується як успішний засіб у поборованні танків зблизька. Щоб зосередити діяння їх полум'я, їх перед викидом обгортають старою шкарпеткою. Поза тим, зокрема добре виправдали себе **фосфорні крісові гранати**. Головну вагу у вишкільній складці на переборення того морального шокового враження, що його викликають у піхотинця танки, що над'їжджають. Де на це дозволяють умови, кожному стрільцеві дається змогу, прикуцнувши в стрілецькій закриттєвій ямі, бути «переїхавим» танком.

Американські маневри визначаються таким реалізмом, який ставить у тінь все, що досі були ми тут привичасні бачити. В останніх великих маневрах, в яких брало участь 10 вишкільних дивізій, «червоні» були вивряджені в однострої уявної егресорської потуги і боролись докладно за

Новий ракетний літак американської воєнної фльоти

Американська воєнна фльота замовила новий ловецький ракетний літак типу «тільки крила». Прототип цього нового ловця, «ХФ4Д» перейшов вже пробні перевірки, які він блискуче витримав. Літак стартуватиме з авіаносця за допомогою катапульты і матиме надзвичайно велику підйомоздатність. З другого боку, його конструкція дозволяє лише короткі бойові польоти.

її тактичними принципами. Цей «противник» працював усіма відомими засобами модерного ведення війни й боротьби і пробував зламати мораль «обезпечувальних частин» летючками і насиланими шпигунами. Шляхом рафінованих трюків він вчетверо збільшував блиск вистрілового полум'я і вистріловий гук своєї артилерії, щоб викликати оманне враження сильної обсади. Він уживав у великих розмірах надуваних гумових «танків-атрап. Авта з голосниками передавали із сталевих стрічок звукознімки артилерійного вогню та загалом бойового гулу. Таким чином усі роди зброї і служби «оборонця» дістали найкращу змогу виявити себе в бою і набути цінного досвіду на випадок серйозної розгри.

Купуйте
«Календарець
Українського
Вояка»

Наша стаття подає заледве короткий огляд з дуже далекоюспрошенням багатьох фактів. Такому оглядові завжди бракуватиме своєрідної глибини. Бракує йому того третього виміру — так би мовити, запаху землі й поту. Щоб і такого зрозуміння добитись, треба б днями й тижнями перебувати вкупі з частиною, ділити її труд і радість. Деякі американські журнали подають і тут майже вистачальну підміну. В підборі статей, в запалі, з яким підхоплюється й дискутуються окремі проблеми в колі читачів, відображується на диво вірно дух частини і ціль її військового вишколу.

УВАГА!

УВАГА!

**ЧИТАЧІ І ПЕРЕДПЛАТНИКИ
«ВІСТЕЙ»!**

Наступне 12 (14) число «Вістей» вийде в подвійному розмірі (24 сторінки) і буде числом за два місяці, а саме грудень 1951 і січень 1952. Це число коштуватиме очевидно подвійну ціну, себто 0,80 НМ, або 0,40 ам.дол. чи 1 шилінг в Австралії. Чергові числа (за лютий і тд) 1952 р. коштуватимуть знову звичайну ціну, себто 0,40 НМ і матимуть як звичайно 12 сторінок.

В різдвяному числі «Вістей» буде поміщено багато мемуарного, ілюстраційного і пікажного військово-фахового матеріалу. В цьому числі буде теж подано до відома вислід нашого великого різдвяного конкурсу і будуть поміщені найкращі надіслані на цей конкурс праці.

Постарайтесь широко розколюпортувати різдвяне число наших «Вістей»!

Суть воєнного досвіду (Закінчення)

3. Спосіб боротьби комуністів

Корея досьогодні не стала ще тереном спроб для нової зброї, зате тереном вправ для випробування метод ведення війни і боїв двох різних типів військ, озброєних ще старою зброєю з другої світової війни. В Кореї ведуть боротьбу, беручи до уваги контингенти європейські й США — чисельно невеликі, зате технічно високо вивінені сухопутні частини проти азійських частин, в яких брак технічних засобів мусить заступати маса.

По боці військових з'єднань ОН були наземні війська найслабшою з усіх частин; під час коли в комуністичному таборі наземні війська провадили довгий час боротьбу самі і щойно від декількох місяців їх підтримує летунство. В ОН відбувалося все навпаки: спочатку притягнуто для інтвенції морські з'єднання, опісля летунство, а щойно накінці — наземні частини. Довгий час мусили там воєнно-морська фльота й летунство старатись вирівняти всі недоліки й слабкі сторони, які виринули з браку відповідної кількості наземних сил, — наскільки це взагалі було можливим.

Спосіб ведення наступів північних корейців і китайців мав виразно тавро большевицької школи. Як у стратегічному, так і в тактичному плануванні виступає основна думка — заступити технічну перевагу ворога масовою дією людського матеріялу. Ця ідея, яка базується на недоцінюванні людського життя, є типово орієнтальною і набагато старшою, ніж азійська інвазія Європи або російські науки генерала Брусілова чи Сталіна.

СССР розбудовує військову силу своїх сателітів і разом з тим мілітарну сферу впливів зовсім інакше, ніж США. Мілітарна точка тяжіння кожного азійського сателіта спирається на масовій дії людей, а не на технічному озброєнні. Рекрутування й школення людей для масової дії є для них легшою проблемою, ніж достача і введення в дію технічного вивінування і озброєння. Той мінімум, який з технічного вярду є конечно потрібним, постачає СССР, але тільки тоді, коли ця держава-сателіт маршує в нього на поводі; цим забезпечується СССР від небажаного вжиття військових частин сателітів та, головно, від евентуального спротиву.

Що сьогодні випробує СССР в Кореї, є не що інше, як спроба відповіді на питання: як мусить боротись сьогодні азійська військова маса проти технічно далеко краще вивінуваного і озброєного ворога!

Під цим кутом погляду набирають мілітарні операції північних корейців і китайців далеко більшого значення. Найважливіші ознаки комуністичних метод боротьби — це:

- зречення від допомоги летунства,
- безоглядна, примітивна, масова дія піхоти,
- тактично й технічно досконала дія артилерії,
- виконання всіх пересунень вій-

ськових частин, а також і наступів, нічю,

- дуже примітивне, однак вистачальне постачання.

а. Зречення від допомоги летунства
Воно не було добровільним, тільки спричинене перевагою американського летунства. Мимо цього, змогли комуністичні частини, без підтримки летунства провадити успішно наступальні дії, впродовж повних 4 місяців. Справді вони оплачували це величезними людськими жертвами, однак цей факт, здається, не мав великого значення, бо місце північно-корейської заступила нова маса — китайська.

Китайська армія провадить вже довгий час операції без достатньої підтримки з повітря. Для СССР виграє з цієї обставини наука, що військові з'єднання типу азійських сателітів можуть оперувати впродовж місяців без підтримки летунства. При довшому триванні набирають, однак, втрати такого розміру, що їх заступлення перевищує можливості людських резерв Азії.

б. Безоглядна масова дія піхоти

Частини ОН бачили при комуністичних наступах подібний образ, як німецькі воєки — на Сході: хвилі наступу, mimo важких втрат вбитими й раненими, слідували одна за однією, часами — довше, ніж оборонний вогонь.

Дія танків зменшилась. Вони співпрацюють тісно з наступаючою піхотою. Глибоких танкових проривів не застосовується. Танк, який прорветься, допомагає піхоті розірвати оборонну лінію.

Дуже часто північні корейці гнали великі маси невшколенних і зле озброєних рекрутів перед своїми елітарними частинами проти ворога. Це мало на меті виманити передчасно оборонний вогонь частин ОН, змучити оборонців і відвернути їх увагу та зменшити втрати елітарних частин при перетинанні мінових піль.

в. Дія артилерії

Від самого початку воєнних дій в Кореї дія комуністичної артилерії і вогонь гранатометів були дуже сильні і прозраджували большевицьку школу. Що більше підупадала сила піхоти, то виразніше виступала незмінна якість артилерії і тяжких гранатометів, і тільки через брак амуніції зменшувалась їх дія. Не можна, однак, переочити, що сила советської артилерії базується не так на прецизійному, як на масовому вогні.

д. Пересування рухів частин на ніч

З огляду на сильну перевагу летунства ОН, комуністичні частини були змушені, при добрій погоді, цілковито зникати вдень із шляхів і перенести рухи частин на ніч. В цьому вони набрали такої фаховості, що тактичне летунство ОН не находить в день майже ніяких цілей. І тільки тоді, коли комуністи, змушені наступом, відкривають оборонний вогонь, можна розпізнати цілі. Поза тим, всі пересування частин, приготівні становища, становища тяжкої зброї, танки — це все майстерно замасковане і вдень не виконує жадних рухів.

Для ще більшого уникнення втрат від летунства ОН, комуністичні частини дуже часто виконують наступні вночі; і тут теж можна розпізнати советську школу.

е. Постачання

З признанням треба ствердити, що mimo величезного нищення тактичним летунством ОН майже всіх об'єктів — не було можливим перервати вороже постачання, як теж дуже часто не вдавалось розбити приготування комуністів до протинаступу.

Причиною цього було безоглядне використання людського матеріялу замість технічних транспортних середників. На довгих відстанях зорганізували комуністи сотні тисяч носіїв — китайських кулі, які за допомогою вантажних тварин і ручних возів перевозять нічю тисячі тонн постачання.

Така транспортна система має свої добрі й лихі сторони, однак при питоменних корейських умовах переважають її позитиви. Досьогодні вдалось комуністам успішно розв'язати проблему постачання і виконати багато наступів, які часто були дуже загрозові для військ ОН.

д. Партизанка

Під цим поняттям розумілось в Європі до початку другої світової війни «малу війну», отже такі мілітарні акції, які були проваджені в терені зайнятому ворогом, однак мали здебільшого імпробізований, беззв'язкий характер. Щойно в другій світовій війні набрали ці акції на силі і були сполучувані з мілітарними акціями на фронті.

Успішність партизанки залежить від:

великого простору, твердого способу життя людности, що по можності, працює як хлібороби, лихих комунікаційних можливостей.

Ці умовини існують сьогодні, головно в Китаї, чия людність складається з 90% бідних селян. Ще в часі війни з Японією зібрави китайські комуністи великий досвід у провадженні партизанки, і вони диспонуєть сьогодні рядом досвідчених партизанських провідників. В китайському війську організовані відділи складають тільки частину; крім них, існують іще партизанські відділи та озброєні й зорганізовані селяни (банди). Завданням цих двох останніх є переміна позафронтвої смуги ворога на воєнну смугу, зв'язання ворожих окупаційних частин, вкупі з важливішими центрами й комунікаційними шляхами — через що велика частина краю відтягається спід ворожої контролю.

В Кореї не зустріли комуністи тих догідних умов, як у Китаї. Мабуть, головно, тому, що партизанка, своєю суттю надається більше до оборони, ніж до наступу. Справді комуністи добились у початках великих успіхів і зуміли зв'язати великі сили військ ОН поза фронтом, але опісля, з браку тих вище наведених передумов, партизанські дії розбились.

За джерелами чужомовної військової преси подав

Е. Шипайло

Кожному слово

У відділі «Кожному — слово» містяться менше дописи — листи наших читачів, які стосуються актуальних для нас тем. Матеріал, поміщений в цьому відділі, не завжди мусить бути виявом поглядів Редакції «Вістей», і міститиметься порядком дискусії.

«Наші хлопці»

На ці кілька рядків «спровокувала» мене гостро-критична аналіза українського вояка 1 УД, подана пор. Л. Корбутом в останніх числах «Вістей».

Можна бути вдячним авторові, що не сплинувся у своїй критиці перед «табу» наших всенаціональних гордоців, перед т. зв. «притамамним» нам іще від часів Олега, Святослава і прочая вояцьким героїзмом, очайдушністю і т. і.» Є в нас дуже чисельна категорія людей, що про власний народ і його фізичні та духові прикмети не вміє інакше говорити, як у суперлятивках. Тих суперлятивів про нас самих вчимо, і кажемо в них вірити й нашій молодшій генерації. Вона, однак, в дозрілому віці мусити стати віч-на-віч із прикрою загадкою: «Чим же пояснити тоді те, що ми, як нація, — раз вже такі скрізь «най-, най-» — ще досі стоїмо там, де стоїмо?» Тай не одному з нас самих доводилося вже ламати собі над цим питанням голову нераз. Можливо, що саме у висліді таких медитацій автора статті над цією квестією і виникло те безмилосердне секціонування і кладення під мікроскоп — без бомбастичних фраз, із самокритичним підходом. Самокритика — не дефетизм, її боїться не слід, як і не слід виклипати автора за його не одне терпке слівце про нас самих. Того роду самокритику, на нашу думку, слід лише вітати.

В основному вповні погоджуємося з стверджуваними автором фактами стосовно до духових і фізичних прикмет рядового елемента 1 УД, як теж із його критичними думками про старшинський склад 1 УД. Хочемо тільки де в чому доповнити його думки, без чого, може, постало б у не одного читача невірне враження чи то висновок.

Воно правда, що місько-робітничий елемент у 1 УД виявився кращим вояком, ніж сільський, та що «східняцький» був кращий за «західняцький», і «волиняки» — кращі за «галичан». Щодо першого питання, то так воно мається в усіх, мабуть, арміях світу, і нема причини, чому б тут українці мали становити виняток. Так було в УГА, так було в Армії УНР, в 1 УД, і так буде, мабуть, і в якійсь майбутній українській формації. Істина ця виправдала себе і в 1917-19-21 рр. в боротьбі українського і селянського елемента з міським — росіянами й поляками.

Звичайно, при війську всякі критичні, несподівані ситуації вимагають швидких рішень і реакцій. До них звик при машині, на фабриці робітник, серед великоміського руху — міщух і вуличник. До них звик — правда, вже в інакшій мірі — ловець характером, верховинець-гуцул. Воли, маж, чумацький болотнистий шлях —

швидких рухів і реакцій не вимагали, і тому хлібороб-селян, а ще й подоляк, тих прикмет, потрібних воякові, принести здому до 1 УД і не міг. Їх треба було в ньому аж виховувати. Мав зате такі прикмети, напр., вже виспортований інтелігент, що вийшов із тієї самої подільської кістки. Правда, має хлібороб інші духові прикмети, в меншій мірі притаманні попереднім категоріям; це своєрідна життєва тугість, працьовитість, впертість, стійкість, жертвний щиро-наївний патріотизм, споглядальний змісл у примітивних умовах. Вони, однак, не скрізь впадають в око при побіжній -обсервації. В цілості справ, це прикмети напевно не менш важливі, вироблені в нас самим життям впродовж поколінь.

Якщо йдеться про оцінку окремих територіальних походженням, груп у 1 УД, то тут слід докладно розглянутись теж і щодо чисельної пропорції того матеріалу, який притягається для аналізу. Очевидно, треба б ще розрізнити т. зв. «першу» (до-брідську) Дивізію, і «другу» (після-брідську). Тоді як у до-брідській Дивізії рядовий елемент становили чи не виключно «галичани», — і то при тому елемент високоїдейний, добровільний і справді добірний (супроти якого важко було б шукати якихсь «плям», яких не далось б було доволі скоро, при вмілому підході, усунути), то в після-брідській 1 УД «галичани» — це були зчаста перебирки. Загалом це був чи то силою забраний німцями при відвороті чоловічий елемент (той, що не пішов до УПА), чи то вислані й забрані насильно до Німеччини — теж не все фізично найкращі, що до 1 УД лише рятувалися з каторжної праці. Но німецького війська (а за таке вважали вони, звичайно, 1 УД) ставились вони байдуже. До такого враження приводило їх ще й прошивання 1 УД німцями — підстаршинами й підстаршинами, що здебільшого поводитись супроти них не краще, ніж учорашній «бавор», від якого ті люди втекли до 1 УД. Цей елемент в існуванні 1 УД ніякої доцільности не бачив і всякі накази трактував під кутом «оне-цвек-марш». Зате там, де натрапляв на своїх старшин і підстаршин, що його пробували зрозуміти, там він був, як та глина, з якої вмілому плястиківі вдається виробити все. Щодо «вояцької постави», йому було відразу надзвичайно важко, бо це траплялось йому в житті вперше, і то серед надзвичайних умов: при спішному вишколі, при недостатньому вираді, озброєнні, харчах, і не все задовільних вишкілниках. Сміємось нераз із безрадности тих селюхів у ролі вояків, але, як зважити, що на Словаччину вони прийшли пізньої осені голодні, незуті, навіть без поясів (на німецьких «коплях» нерідко носили здобуті словацькі спражки), скидаючись радше на полонених, то годі було від них вимагати інакшої психічної постави. Треба було, однак, бачити, як, при вирозумілому їх веденні, ті люди, як запопадливі галицькі газди, стягали до своєї час-

тини все, що їй, як цілості, мало б придатись, як власною «імпровізацією» надолжували недостачі вираду. Вистачало тільки вміло підійти до їх газдівської психіки.

Годі заперечувати, що кращим бойовим матеріалом виявився тут «східняцький» і «волиняцький» елемент. Але не треба при тому забувати, що це були люди, що пройшли жорстоку селекцію самого життя: це були ті, хто вийшов вже з не одної німецько-советської битви, що пережив німецькі табори полонених- смертників і активно шукав виходу з якогось табору оstarбайтерів до 1 УД. Кожен з них вже служив у війську. Це були переважно ті, що їх смерть лишила «на насіння». Тому-то годі їх брати міркою чогось пересічного при порівнюванні з «західняцьким» елементом. При невмілому підході до них ви теж натрапляли на реагування, не бачене в «галичан»: бунтарську поставу, пасивний, до крайнього заїлий спротив. І навики — при вирозумілому підході.

На ці завваги стосовно до оцінки вояцьких прикмет наших територіальних представників дозволяємо собі, не через якийсь порушений галицький льокальний патріотизм, але на те, щоб не постало хибне враження, чи то не ширився невірний висновок (зроблений читачем, не автором), що, мовляв, якесь одне з наших племен дає кращих вояків, маючи «вроджені» вояцькі прикмети, — єдино, щоб підкреслити, як багато важить тут відповідне виховання. Пишучи ці рядки, хочемо теж завважити всім майбутнім нашим військовикам-виховникам, як тонко вони повинні б старатись проаналізувати душу кожної з тієї 11-тки, 40-івки, чи 120-тки, індивідуальностей, перед якими їх доля поставити. Незрозуміння деяких із тих «дрібничок» потрафить звести нанівець усю виховну роботу. Вдумлива ж обсервація тієї лави індивідуальностей (а ніяк не бездумних машин) приведе військовика-виховника до пізнання, що перед ним багатющий інструмент; зігравши його і відповідно керуючи ним, можна з ним доказувати майстерство.

Ми вповні згідні з автором щодо його суворой критики старшин. Схиляємось зрештою до тези, що у випадках, де якась частина завела, на покарання рішуче заслуговує її старшинський склад, відповідальний за її виховання й ведення. До тих людей, що граються довіремим ім людським життям, вимоги мусять бути якнайсуворіші.

Погоджуємося з автором, що «стара війна» не принесла молодикам, в усякому випадку, найкращих взірців для наслідування. Віримо, що автор не обмежитьсь тільки поданими спробами характеристики рядовика й старшини, але включить сюди ще й підстаршинський склад. Саме серед нього було багато вихідців із польського війська. Саме їх характеристика привнесе багато і для характеристики старшин з кол. польської армії, а з тим — на нашу думку — і до відзначення не одної риси старшин Українського Легіону, серед яких, не во гріх кажучи, був чималий відсоток людей,

Комунікати Головної Управи

Фінансовий Реферат

На засіданні Головної Управи, що відбулось 30. жовтня 1951 р., винесено постанову про переведення збірки на пресовий фонд Братства. Відповідальним за переведення збірки призначено 1-го містоголову д-ра О. Горбача, технічне переведення виконує фінансовий реферат. Переведення збірки виявилось конечним з огляду на фінансові труднощі, спричинені повільним напливом грошей з кольпортажу, а головном, за розпродаж книжки «Броди». Щоб уможливити реалізацію дальших видавничих плянів «Братства» і не робити затримки в дальшій видавничій роботі, порішено перевести одноразову збірку. Рівночасно рішено звернутись до всіх станиць і кольпортерів видань «Братства» з проською якнайскорше розчислюватися з адміністрацією з розкольпортованих видань.

Головна Управа сподівається, що загал наших товаришів, а в першу чергу — Управи станиць і уповноважені, докладуть усіх зусиль, щоб збірка увінчалась успіхом.

Організаційний Реферат З діяльності станиць

Станиця Братства в Шікаго в США вступила в члени Злученого Українського Американського Допомогового Комітету і взяла участь у Зборах цієї установи, що відбулись 12—14 жовтня ц. р. у Філядельфії. Станицю Братства репрезентував на зборах її голова м-р. Орест Городиський, якого вибрано в склад Дирекційної Ради ЗУАДК. Заходами Голови Станиці в Шікаго вдалось придбати домівку, в якій можна буде примістити матеріяли-архів про 1 УД. Проситись всіх, що мають якінебудь речі (мундур, відзнаки, документи і т. п.), що стосуються до 1 УД, присилати на адре-

су Голови Станиці (Адреса на останній сторінці «Вістей».)

* * *

Ми одержали вістку з нашої станиці в Торонті, Канада, про те, що станиці вдалось придбати власну домівку. Радіємо з цього успіху станиці і кличемо наших товаришів, що живуть по інших містах Канади, піти слідами Торонта і зорганізувати станиці в їхніх місцях побуту.

* * *

Головна Управа одержала вичерпні звіти від наших товаришів з Аргентини про труднощі, які вони мають при закладенні станиці. Всі заходи гурта ініціаторів закласти станицю Братства в Буенос-Айресі розбивались дотепер об адміністраційні перепони. Віримо, що наші товариші таки поборять перешкоди і станиця Братства в Буенос-Айресі, скорше чи пізніше, буде.

* * *

При активній співучасті Станиці Братства Мюнхен відбулось спільними заходами майже всіх українських організацій свято — академічний вечір, присвячений Листопадовому Зривові. На вечорі говорили: д-р Степан Баран і д-р Мирон Коновалець.

Комісія правної оборони

Зміна політики ІРО стосовно до членів 1 УД дає змогу цілому рядові наших товаришів, що були позбавлені ДП-статусу, одержати його повторно. Як довідуємось, останніми днями привернено кільком десяткам кол. вояків 1 УД ДП-статус, а тим самим уможливлено їм старатись про переселення до США. На полагодження всіх переселенців формальностей лишилось ще не цілих 6 тижнів, і треба побуюватись, чи всім зацікавленим вдасться перейти їх в час.

Дотепер одержало біля 10 кол. вояків 1 УД візу до США, а деякі з них встигли вже туди переселитись.

Увага, ті, що виїжджають!

Головна Управа просить членів Станиць Братства в Німеччині, як рівнож кольпортерів і передплатників в Англії, при виїзді з цих країн до Канади або США подавати негайно свої нові адреси за океаном до Адміністрації «Вістей», згл. нашому представникові в Англії п. В. Гузарові.

Відразу ж по приїзді до США чи Канади просимо зголошуватись до наших уповноважених на цих теренах — до п. В. Гриньоха в Канаді і п. м-р. О. Городиського в США. Точні адреси згаданих представників знайдете на останній сторінці.

Рівнож закликається всіх, що виїжджають, до вступання до вже існуючих за океаном станиць, а де їх немає — до закладання нових.

Реферат Публікації

Референт публікації, дякуючи всім панам Товаришам, які надіслали матеріяли для використання у «Вістях» і в дальших публікаціях Братства, — одночасно звертається з проханням надсилати дальші матеріяли, особливо з тих родів зброї і частин, які дотепер в нашій мемуаристиці найслабше заступлені. Йдеться в першу чергу про протилетунську артилерію, протитанкову зброю, зв'язистів, піонерів, лікарів (зокрема хірургів!) далі, мед-сестер, і нарешті, юнаків. Просимо всіх із тих, хто міг би своїми споминами з цих родів зброї причинитись до збагачення нашого історичного матеріялу, надсилати їх в якнайшвидшому темпі на адресу Редакції «Вістей». Всі ці матеріяли потрібні особливо при готуванні чергової книжки про 1 УД.

так чи інакше пов'язаних із не все найкращими традиціями польської армії. Може, тут і там цією дорогою прийшло не одне наслідкування і до наймолодших старшин — «дивізіяного випуску».

На ці старшинські вишколи пішов (точніці, закінчив їх) у 90% таки найвартісніший елемент. Як же залишилось було при частині багатьох таких, що повинні були піти на вишколи, то просто з тієї причини, що Дивізія відразу не могла залишитися вповні без інтелігентних підстаршин. На жаль, саме вони в 95% не вернулись з-під Бродів. Переважна ж більшість тих, хто припадом потрапив на вишкіл, не витримала доволі високих вимог на школах.

Причини, чому така велика частина з молодих старшин самозакохано поринула в зарозумілість, треба б шукати ще й у тій обставині, що бувши ще в старшинських школах, ці люди вибивались, головном, знаннями серед своїх співтоваришів-німців. Очевидно, не через якусь геніяльність слов'янської раси, а з тієї звичайної причини, що в тому суперництві були вони справді «вибранцями» (всі мали покінчену середню чи ви-

щу освіту), а їх товариші-німці були тільки «перебирками» (це було літосінь 1944 р.). Постійні похвали виховників перевернули не одному з тих молокососів у голови. Як же до того прийшли, доволі скоро, старшинські відзнаки, далі — повна безшабашна свобода (велика ж частина з них грала ролю «воєнних командантів» в обсаджених їх частинами словацьких селах), вино, словацьке багатство, і нерідко жінки, то можна собі уявити згубні наслідки.

Таке «поїдження всіх розумів», вкупі з деякими іншими причинами, так само дуже негативно відбилось на тих людях у полоні й опісля. Можна було обсервувати їх у полоні серед моря працюючих німецьких мурашок, як вони — відділені, наче скляною стіною — дні й ночі ледарюючи проводили у грі в карти, нерідко підносячись із лігва тільки для їжі, перевірки і того, чога за них ніхто інший не зробить. Говоримо тут про стосунки в американському полоні.

Вийшовши з полону, ті молоді люди стрінулись, з однієї сторони, з негативним наставленням частини нашої діпівської громади («коляборанти»), чи то з «високими недоступними

рангами» серед військовиків, до яких їм приступу не давав їх скромний ступінь. Стрічаючи ж не все відповідне до ранги військовоє знання, одні це упевнилися в своїй глибокомудрості, інші, критичніші, стали вважати, що ми всі так далеко відстаємо від модерного військовознавства, що «приватно» дотримувати кроку світові неможливо. У висліді — махнули зрезигновано рукою на все.

Так виглядає спрощено цей наш «багаторадійний військовий потенціал» на еміграції. Воїмось, що при погідній нагоді в майбутньому він ледве чи зуміє відограти й таку ролю, як «стара воїна» в 1 УД.

Г. Ч.

Розшукуємо

Хто знає щонебудь про вояка 1 УД на ім'я Богдан Стасів, нар. в 1922 р.? Пішов до Дивізії в самих початках, був спочатку в Нойгаммері, опісля на вишколі радистів на заході. Чи був під Бродами — невідомо.

Хто з усіх кол. вояків 1 УД знав би про нього — просимо подати на адресу Редакції «Вістей».

Вже поступив в продажю виданий Головною Управою Братства 1 УД УНА репрезентативний календарець українського вояка на 1952 рік. Розмір календарця — понад 100 сторінок вигідного кишенивого формату! Календарець дбайливо оформлений, на доброму, тонкому папері і з довготривалою обкладинкою.

ЗМІСТ: Календар, історіографічні дані про людину і величину України та світу, великий календар історичних дат України, доведений до останнього часу, точний календар історичних дат 2. світової війни (досі ніде не публіковано!), докладні дані про 1. УД УНА, інформаційні дані про Братство кол. Вояків 1. УД УНА, історія української зброї від найдавніших до найновіших часів, військовознавство, побудова армій, найновіші здобутки в ділянці військовознавства, найновіші винаходи і багато іншого.

Календарець Українського Вояка стане найближчим і потрібним другом кожного колишнього й теперішнього вояка-українця всякої армії.

Кожний вояк-українець мусить роздивитись у Календарці Українського Вояка! Там він знайде в ясній і короткій формі все те, що цікавить кожного вояка, все те, що може йому кожної хвилини бути знов потрібне. Календарець Українського Вояка допоможе Вам втримати Ваше набуте знання, відкриє перед Вами прозорий образ елементарного військовознавства, буде Вашим другом, що пригадає Вам не один милий спогад із таких іще недавніх днів, коли воім нам було дано тримати міцно зброю в руках! Тому набувайте Календарець Українського Вояка!

Ціна примірника 1 нм. або 50 ам. центів.

З огляду на обмежений наклад, замовлення приймається негайно на адресу Редакції Вістей. Прохасмо поспішити з замовленнями!

КАЛЕНДАРЕЦЬ УКРАЇНСЬКОГО ВОЯКА

1 · 9 · 5 · 2

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ
Починаючи з цього (11—13) числа, «ВІСТІ» виходитимуть (з винятком подвійного різдвяного) постійно в розмірі 12 сторінок і коштуватимуть:

	поод. число	річно
в США й Канаді	— 0,20 дол.	2,40 дол.
в Німеччині	— 0,40 нм.	4,80 нм.
в Англії	— 6 п.	6 ш.
в Австралії	— 8 п.	8 ш.

— в інших європейських країнах рівновартість 0,40 нм, в заоканських — рівновартість 0,20 дол.

Передплату просимо висилати на адреси представників «Братства»:

- Австрія:** В. Яворський, Salzburg, Lehenerkaseme, Austria.
- Англія:** В. Гузар, 17 Gregory Boulevard, Nottingham, England.
- Аргентина:** Ярослав Рибалт, Calle Arias 3342, Buenos Aires, Rep. Argentina.
- Бельгія:** Р. Герасимович, 9 rue des Brasseurs, Louvain, Belgique.
- Еспанія:** Т. Барабаш, Donoso Cortes 63, Madrid, Espana.
- Канада:** В. Гриньох, 76 Dewson St., Toronto, Ont., Canada.
- Німеччина:** Е. Шипайло, München 2, Dachauer Str. 9/II, Germany.
- США:** О. Городиський, 1358 N., Campbell Ave., Chicago 22, Ill., USA.
Адреса Редакції і Адміністрації «Вістей»:
E. Schypajlo, München 2, Dachauer Str. 9/II

КОМУНІКАТ

Капітула пропам'ятних відзнак 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії та битви під Бродами подає до загального відома:

Вислід конкурсу. У висліді розписаного Капітулою конкурсу прийнято на відзнаку 1-ої Української Дивізії У. Н. А. проект п. М. Білинського і признано третю нагороду. На відзнаку битви під Бродами прийнято проект п. З. Лісовської і признано другу нагороду.

Видавання відзнаки. а) Відзнаку 1-ої УД. У.Н.А. мають право одержати всі бувші вояки дивізії, які належали до її складу не менше одного місяця в часі від 17. 7. 1943 до 8. 5. 1945.

б) Щоб одержати відзнаку, треба внести на адресу Капітули заяву з такими даними: прізвище й ім'я, адреса, дата народження, сотня і полк, час служби (від дня... до дня...), прізвище сотенного, прізвища двох осіб, які можуть потвердити правдивість даних, власноручний підпис.

Ціна відзнаки в Б.Британії 5.— шил., Австралії 7.— австр. шил., Німеччині 3.— н.м., в ЗДА і Канаді 1.— доляр, в інших країнах рівновартість 1.— американського доляра.

Всі заяви з належністю висилати на адресу: Kapitula, 49 Linden Gardens, London, W. 2. В Німеччині заяви і гроші висилати до W. Kozak, Verlag «Molode Zytta», München 2, Dachauerstr. 9/II

в) По одержанні заяви і належності Капітула вишле відзнаку разом з виказкою і правильником Капітули.

Відзнака битви під Бродами буде видана пізніше.

За Капітулу:

М. Дябога
(Голова)

М. Карпинець
(Секретар)

ПОЖЕРТВИ

на «ВИДАВНИЧИЙ ФОНД»

Братства кол. Вояків 1 УД УНА

АВСТРАЛІЯ

Список жертводавців з терену Кенберра, на «Видавничий Фонд» Братства 1 УД УНА.

Збірку перевів п. Чеслав Міщук.
Юрій Тернак 1 фунт, Чеслав Міщук 10 шил., проф. Сергій Парамонів 9 шил., Микола Щербак 8 шил., по 6 шил.: Марко Темнюк, Григорій Носенко; Михайло Тимошак 5 шил.; по 3 шил.: Андрій Гаженко, Петро Гордінський (Сідней), Дмитро Мазуренко, Пилип Тлумацький; по 2 шил.: Олександр Теодорович, інж. Адольф Ляхета (Квінб'ян), інж. Стефан Ваврик, др. Василь Реус (Квінб'ян), полк. Вартоломей Мойсієнко, Станіслав Бель, Василь Костюк, Іван Гордієнко, Євген Тура, Михайло Андронік, Іван Стецюк, Андрій Вовк, інж. Віталій Турчик, Григорій Таланта, Катерина Зданович, Петро Пертикович, Юрко Куліщак, Ілько Вакун, Степан С-т, Г. Гірняк; по 1 шил.: Юрко Мойсієнко, Дмитро Мойсієнко. Семен Жолобецький, М. М.

Разом зібрано 6 австр. фунтів.

НІМЕЧЧИНА

На товариському зібранні в п. Руденських в Кляйнкеці зібрав знову наш невтомний збірщик **Ю. Копистянський** 39 нм на «Видавничий фонд» Братства.

Всім жертводавцям і збірщикам в Австралії і Німеччині щира подяка.